

istinom moralni i politički imperativ evropske budućnosti.

Psihoanaliza je, tvrdi sjajna francuska spisateljica neumoljivo dosljedna – poricanje uzrokuje ponavljanje. U historiji srpskih zločina sistematski je skrivan i porican zločin Srba nad Židovima počinjen u Nedićevoj Srbiji. Taj zločin nije ništa manji od zločina nad Jevrejima koji je počinjen na tlu Hrvatske u toku drugog svjetskog rata. Međutim, srpska propaganda okupljena oko književnika, političara, intelektualaca stvorila je mit o vječnom i istovjetnom, povijesno nepravednom stradalništvu i sapatništvu Jevreja i Srba. Kao izvanrednu ilustraciju političkog falsificiranja historije, viktimizacije vlastitog naroda, a bespoštedne satanizacije drugih, (u ovome slučaju demonizacije muslimana), autorica u knjizi čitateljstvu nudi na uvid famozno pismo koje je Vuk Drašković 1985. godine uputio piscima Izraela. Pismo je zorno svjedočanstvo mentalnog zatvora u kojem već dugo prebiva srpski narod, ali i vjeran egzemplar da je Srbija središte široko prihvaćenog negacionizma.

Knjiga *Efekt leptira* insistira na tome da je pamćenje i javno iznošenje i kazivanje istine o odgovornima za ratna dešavanja i zločine bitan i nezaobilazan uvjet pomirenja. Jednostavna činjenica da mladi Hrvati, mladi Bošnjaci i mladi Srbi još uvijek ne uče istu historiju sama po sebi govori koliko je iluzorno očekivati dugoročni mir i povjerenje među balkanskim narodima..

Odgovornost međunarodne zajednice za davanje podrške Miloševićevom režimu, izjednačavanje krivice među zaraćenim stranama, također je besramno prešućeno i zaboravljeno.

“Kako je bilo moguće“, resignirano se pita Louise Lambrisch, „da jedna vlada Francuske, koja za sebe kaže da je ljevičarska 1991. godine stane na stranu Miloševićeve Srbije“? Srpskom manihejskom čitanju historije i negacionizmu pridružuje se i katastrofalna odluka Međunarodnog suda pravde od 27 februara, koji oslobodivši Srbiju njene odgovornosti „nastavlja igru negacionističkih nacionalista, odgovornih za pokretanje rata.

Knjiga *Efekt leptira* razotkriva svu pogubnost i nemoralnost razarajućih mitologija

i ideologija pred kojima uporno žmiri svjetska javnost. Srpski negacionizam je aktuelni projekat i scenario za zločine u budućnosti.. Knjigom se alarmantno poziva na kritiku pamćenja i upućuje poziv drugim državama i velikim evropskim silama da se djelotvornije suprostave krivotvorenju i mitologizaciji balkanske historije. Njemačka bi, kako to lucidno primjećuje spisateljica Lambrischs bila najpogodnija da prosvijetli Srbe, koji su i danas uvjereni da nije bilo antisemitizma u Srbiji. “Ko bi bolje pomogao bosanskim muslimanima da istraže šta im se dogodilo između 1992 i 1995., ako ne evropski židovi i nasljednici Šoaha“(str.62).

Ukoliko se kritički ispita psihoanaliza srpskog negacionizma koja maršira u sadejstvu sa neodgovornošću međunarodne zajednice za počinjene zločine - mogućnost pomirenja balkanskih naroda bila bi mnogo realnija i izvjesnija. Stoga, hrabri, otvoreni i nepristrasni pokušaj francuske spisateljice L. Lambrischs da ukaže na sudbonosnu važnost takvog umnog, etičkog i političkog pregnuća zaslužuje najdublju pažnju i poštovanje.

Pored svih ostalih literarnih vrijednosti ,ova knjiga svojim čitaocima daruje izvanredno štivo u formi jezgrovitog sadržaja i malog broja stranica.

Meho ŠLJIVO

Odgovori koji se traže

Selman Selhanović: »Bošnjački odgovori 3 », El-Kalem, Sarajevo, 2007.god.

Treća po redu knjiga »Bošnjačkih odgovora« autora Selmana Selhanovića donosi nam nove razgovore (od 2004. do 2007.godine) s istaknutim ličnostima iz kulturnog i javnog života BiH, koje je ovaj uvaženi sarajevski publicista vodio u kontinuitetu od 1992. godine. Istrajavajući u svojoj namjeri, ova i ove knjige, progovaraju ne samo o aktuelnom trenutku i pitanju opstojnosti, nego i o samim ličnostima koje kreiraju javnost. Očito Selhanović je intervjuirajući svoje sagovornike nastojao, bar u pozadini, afirmirati njihovu ulogu i značaj u

društvu u kojemu žive, te kroz njihove odgovore o crtati samo stanje i položaj tog i takvog društva. Imajući u vidu da Bošnjaci nisu odviše, iz ovih ili onih razloga, posvećivali pažnju svojim autoritetima, nego su ih se tek sjećali kada oni više ne bi bili među živima, to ova knjiga na svoj način želi ispraviti i ukazati koliko su intelektualci važni u izgradnji svakoga društva.

Imena intervjuiranih, u ovoj trećoj po redu knjizi, među kojima su: Ahmet Aličić, Dželal Imamović, Džemal Salihspahić, Isnam Taljić, Džihan Bukvić, Enver Demirović, Ademir Jerković, Ibrahim Bušatlija, Esad Zgodić, Nedžad Grabus, Fatmir Alispahić, Asmir Kujović, Salih Jalimam, Safet Bandžović, Muhamed Filipović i Muamer Zukorlić, s druge strane, garantiraju kompetentnost i širinu koju pitalac t.j. autor želi u njihovim odgovorima dosegnuti. U tom kontekstu zanimljivo je zapaženje prof. dr. Esada Zgodića, profesora na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu, koji na pitanje- Koriste li bošnjački političari svoje akademske potencijale?, odgovara: "Zagonetno je zašto je i kako došlo do radikalne politizacije bošnjačke tehničke inteligencije? Otkuda njena dominacija u političkoj sferi i što nam je donijelo instaliranje svojevrsnog tehnokratskog rezona i menatliteta u naš svijet politike? Naša se znanost ne bavi istraživanjem ovog fenomena pa se i na nju ne mogu pozivati... U svakom slučaju, kad bi to htjele, i politika i sociologija bi, istražujući poslijeratne veze između politike i tehnike, mogle doći do inovacijskih uvida". Ovaj izdvojeni primjer govori nam da Selhanović nastoji, i to dobrano uspijeva, ne samo da od svojih sagovornika dobije sliku stvarnog stanja i postavi svojevrsnu dijagnozu, nego i da kroz odgovore sagovornika ukaže na probleme s kojima se trebamo suočiti. Naravno, to iziskuje angažman svih, pa tako i samih čitalaca.

Kako su prethodne knjige intervjua imale izuzetan prijem i naišle na veliki interes javnosti kao i čitalačke publike, to je autor našao za shodno da sačini i intervjue s istaknutim Bošnjakinjama koje prezentira u listu *Preporod*, a koji će se naći u četvrtoj knjizi iz ovog ciklusa. Očekujemo da će, zasigurno, i ona naći svoje mjesto i svoje opravdanje.

Amir ZIMIĆ

O imamima, s mnogo ljubavi

Džemal Salihspahić: *Imam*, izdavač Medresa Osman ef. Redžović, Čajograd, Visoko, 2005.

Ovih dana je Općina Visoko dodijelila nagradu za životno djelo prof. Džemalu ef. Salihspahiću, direktoru medrese *Osman ef. Redžović* u Velikom Čajnu, odnosno Čajogradu kraj Visokog. To je i dalje rijetkost za naše prilike, pa je to i povod da se predstavi ef. Salihspahića koju je on, kao dugogodišnji profesor Gazi Husrev-begove i Visočke medrese, napisao o imamima.

Na više od 500 strana na velikom formatu (B5), u veoma dobroj tehničko-grafičkoj opremi, knjiga *Imam* podnaslovljena je sa: *Ličnost – uloga – značaj*. Riječ je o drugom, preuređenom i dopunjenom izdanju. Prvo je objavljeno pred samu agresiju i nije moglo doći do zainteresiranih, a potom je tiraž uglavnom uništen.

Kvalitet sadržaja potvrdili su eminentni recenzenti: prof. dr. Ahmed Smajlović, h.fz. Mahmud Traljić, prof. dr. Mustafa Cerić, Kasim ef. Mašić i h.fz. mr. Senaid Zaimović. Imami ovu knjigu prihvataju kao svoju. Njihova je, o njima, miluje ih i nimalo ne mazi, a tu je da im bude pri ruci kao priručnik i podsjetnik za *hiljadu i jednu situaciju* u njihovom pozivu. Može je razumjeti i šira čitalačka publika, pa je i ostalim čitaocima priručnik kako, uz bolje razumijevanje islama, razumjeti i imame.

Profesor Salihspahić nudi sistematična rješenja na osnovu vlastitog iskustva i pomnog proučavanja, uz izuzetnu erudiciju i veoma prijemčiv stil. Autor se nije ustručavao nepretencioznosti da knjigu okvalificira kao priručnik. Pisao je s elanom i velikim trudom. Ne obračunava sa imamskim pozivom i Islamskom zajednicom. On je, prije nego s drugima, te računice sravnjavao sa sobom. Iz svake rečenice izbija ogromna ljubav prema imamskom pozivu i Islamskoj zajednici i želja da oni budu još bolji. To nije kritizerstvo. Jest kritika bez imalo uvijanja, ali je sa argumentom. Kad ukazuje na